

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

56-1

BRNO 2015

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 56
Volume 56

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková,
Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,
Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce
Cover Photography

Želešice. Polotovar sekerky (viz obr. 5, str. 40).
Želešice. Axe blank (see Fig. 5, Pg. 40).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2015
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2015 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

BRNO (K. Ú. ŠTÝŘICE, OKR. BRNO-MĚSTO)

Štýřice III. Epigravettien. Sídliště. Záchranný výzkum.

V roce 2014 byly omezeně a na krátkou dobu stavbou uvolněny části doposud neprozkoumané plochy pro záchranný výzkum. Šlo o místa navazující na předcházející záchranné výzkumy, které zde postupně probíhaly od roku 2009 a o nichž bylo průběžně informováno (Nerudová, Neruda 2014; Nerudová *et al.* 2012; Nerudová 2010). Konkrétně šlo o úzký pás plochy situovaný v severní části sídliště (Nerudová 2015, Fig. 2). Nejprve zde bylo stavbou vyhloubeno pět sond o rozměrech přibližně 160×150 cm, což byly základy (patky) pro kotvení budoucích sloupů podzemních garáží. V nich byla nalezena jen ojedinělá štípaná industrie, případně několik drobných zlomků kostí. Reziduum nálezového horizontu bylo možné pozorovat v severním profilu sondy P3. Obecně byla nálezová situace poškozena pravěkem, raně středověkým hrobem a recentními zásahy. V sondě P4 byla popsána stratigrafie, která dokládá množství moderních úprav terénu: (shora dolů) 15 cm světle hnědé recentní navážky, 20–28 cm černé recentní navážky, 50–55 cm světle hnědého (recentního) zásypu, 50 cm A-horizont černé vyvinuté půdy (na bázi zachycen okraj raně středověkého hrobu). Při bázi sondy byl zachycen postupný přechod A-horizontu do spraše, mocné 25–30 cm. V její střední úrovni, v sekundárně způdněném horizontu, se nacházela štípaná industrie a fragment zvířecí kosti. Spraš postupně přecházela do světlých tónů s vápnitými vysráženinami.

Posléze byla pro výzkum uvolněna celá část plochy o rozměrech přibližně 15×45 m. Ukázalo se, že zde množství kamenné štípané industrie výrazně ubývá, a to spíše jako důsledek mladších zásahů, než že by byl zachycen okraj paleolitické sídelní vrstvy, protože západně odtud byla situovaná jedna z prvních sond roku 2009 – sonda S5 (septik) s velmi bohatými nálezy kamenné industrie. Zajímavá nálezová situace byla odkryta ve čtverci 95 a přiléhajícím západním okraji nekopané plochy. Zde byla nahromaděna velkých i drobnějších fragmentů přepálených zbytků, které místy tvořily až jakýsi spečený sediment. Mezi nimi se nacházela štípaná industrie: jeden rohovec typu Olomučany a jeden silicit z glacienních sedimentů. Žádné terénní úpravy nebo kamenné obložení sice nebyly výzkumem zachyceny, ale nemohlo jít o náhodně vzniklou depozici. Četnost přepálených zbytků, velikost místa i přítomnost různých velikostních frakcí ohořelých zbytků, charakter sedimentu i štípaná industrie naznačují, že zde byly nalezeny druhotné zbytky ohniště. Antrakologická analýza ukázala, že přepálené fragmenty obsahují hlavně zvířecí kosti, uhlíků dřevin bylo velmi málo (Nerudová *et al.* 2014, 38).

Zdeňka Nerudová

Summary

Brno (Štýřice Cadastre, Brno-město District), Štýřice III. In 2014 continued the long-term rescue excavation of the Epigravettian site in Brno-Štýřice III. The excavation can be made on the limited area near the previously excavated places. We found the sporadic finding of chipped stone artefacts and some fragments of very bad preserved animal bones. Interesting are the numerous charred fragments, cumulated in the square No. 95 and their neighbourhood. The anthracological analysis shows the limited number of charcoals but the high share of charred animal bones. We can interpret it as the rest of fireplace.

Literatura

Nerudová, Z. 2015: On Site Settlement Activities: The Example of the Epigravettian Site of Brno-Štýřice III (Czech Republic). *Anthropologie (Brno)* 53(1–2), 245–256.

Nerudová, Z., Neruda, P. 2010: Brno (k. ú. Štýřice, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 51, 275–278.

Nerudová, Z., Neruda, P. 2014: Štýřice III (Koněvova St. or Vídeňská St.) – an Epigravettian Site in Brno (Czech Republic). *Interdisciplinaria Archaeologica: Natural Sciences in Archaeology* 5(1), 7–18.

Nerudová, Z., Doláková, N., Novák, J., Roblíčková, M., Horsák, M., Juříčková, L. 2014: Brno-Štýřice III. Rekonstrukce přírodního prostředí závěru posledního glaciálu. In: H. Uhlířová, J. Březina, V. Káňa (eds.): *Konference 20. Kvartér, sborník abstrakt.* Brno: Ústav geologických věd Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity Brno, 38–39.

Nerudová, Z., Neruda, P., Lisá, L., Roblíčková, M. 2012: Záchranný výzkum mladopaleolitických lokalit v Brně-Štýřicích v kontextu osídlení Brněnska. *Archeologické rozhledy* 64(4), 591–627.

DOLNÍ VĚSTONICE (OKR. BŘECLAV)

Lokalita DV-IIa („Lahmhöfe“, „Pod Lesem“). Gravettien. Povrchový průzkum.

V září 2014, v souvislosti se sesuvy svahů v exponovaných částech paleolitických lokalit Dolní Věstonice II a III (Špička 2014), proběhl povrchový průzkum celého sesuvného území; archeologické vrstvy však zasaženy nebyly (obr. 2, 3). Průběžně probíhal i dohled nad kanalizací obce (viz svazek Středověk a novověk).

Z hlediska archeologie paleolitu měla podstatnější důsledky mimořádně hluboká orba, vedená během zimy 2014/2015 v areálu lokalit DV IIa a DV III, místy až na úroveň neogenního podloží. Na lokalitě Dolní Věstonice IIa je sprašový pokryv uložen nepravidelně a v nevelkých mocnostech. V povrchových částech spraše a tam, kde spraš nasedá na obnažené neogenní podloží, vystupují části kulturních vrstev s mamutími kostmi na úroveň ornice. Z těchto důvodů lokalitu průběžně monitorujeme povrchovým průzkumem, sondážemi a v letech 1999 a 2012 také plošně koncipovanými záchranými výzkumy (srv. PV 41, 1999; PV 54, 2012; Svoboda *et al.* 2014).

Během zimy 2014/2015 jsme ve střední části lokality DV IIa (okolí bodu N 48°52'57.2" E 16°39'10.3") zjistili kumulaci kostí o průměru 15–20 m; původně ležely na úrovni neogenního podloží a dosud je chránil mělký sprašový příkrov. Nalezené kosti a zuby náležejí převážně mamutu srstnatému (*Mammuthus primigenius*), a to fragmenty klů a stoličky, fragmenty lebky, žeber a dvou kostěných pánví, kost patní a zlomky blíže neurčitelných dlouhých kostí; dále se vyskytly fragmenty dvou krčních obratlů soba polárního (*Rangifer tarandus*).

Další štěpiny klu, fragmenty stoliček a dlouhých kostí mamuta ležely v podobných úložných podmínkách ve spodní (severní) části lokality (okolí bodu N 48°52'59.2" E 16°39'09.1"). Ojedinelé fragmenty mamutích kostí byly vyorány z povrchové vrstvy spraše v horní (jižní) části lokality (N 48°52'54.1" E 16°39'08.4"; N 48°52'53.7" E 16°39'08.4"). Čtyři kamenné artefakty (mikrojádru, drasadlo a dva úlomky pazourku) byly rozptýleny ve střední a spodní části lokality, bez vazby na uvedené kumulace kostí.

Jiří Svoboda, Martin Novák, Sandra Sázellová

Literatura

Svoboda, J., Hladilová, Š., Horáček, I., Kaiser, J., Králík, M., Novák, J., Novák, M., Pokorný, P., Sázellová, S., Smolíková, L., Zikmund, T. 2014: Dolní Věstonice IIa: Gravettian microstratigraphy, environment, and the origin of the baked clay production in Moravia. *Quaternary International* 359–360, 195–210. Dostupné také z <http://dx.doi.org/10.1016/j.quaint.2014.06.048>.

Špička, M. 2014: *Dočasná stabilizační opatření na sesuvném území Dolní Věstonice, okr. Břeclav*. Rkp. stavební dokumentace. Uloženo: Proxima projekt, Brno.

Summary

Dolní Věstonice (Břeclav District), DV-IIa („Lahmhöfe“, „Pod Lesem“). After massive land-sliding in September 2014 we realized a survey in the exposed parts of sites DV II and III, archaeologically negative (Fig. 2, 3). However after deep ploughing at DV IIa and DV III in winter 2014/2015, accumulations of bones occurred on the Neogene subsoil or in the uppermost loess at several findspots at Dolní Věstonice IIa. The recorded bone fragments are predominantly of mammoth (tusks, molars, skull and pelvis fragments, ribs, long bones, calcareous) and reindeer (vertebrae). Lithics were only represented by four scattered artefacts (a micro-core, a sidescraper and two fragments of flint), not associated to any of the bone accumulations.

Obr. 2. Dolní Věstonice II-III. Vyznačení území sesuvů (světlé linie) a hluboké orby (ovály). Podkladové foto P. Pokorný.

Fig. 2. Dolní Věstonice II-III. Showing areas of land-sliding (light lines) and deep ploughing (ovals). Background photo by P. Pokorný.

Obr. 3. Dolní Věstonice II. Svahový sesuv ve spodní části lokality.

Fig. 3. Dolní Věstonice II. Land-sliding in lower part of the site.